

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้

ประวัติศาสตร์ ม. 4-6 เล่ม 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- ออกแบบการเรียนรู้โดยใช้มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดช่วงชั้นเป็นเป้าหมาย
- ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
ใช้แนวคิด *Backward Design* ผสมผสานกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่าง
หลากหลาย
- ออกแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญของนักเรียนในการสื่อสาร การคิด การ
แก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี
- แบ่งแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายชั่วโมง สะดวกในการใช้
- มีองค์ประกอบครบถ้วนตามแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา
- นำไปพัฒนาเป็นผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะได้

ผลิตและจัดจำหน่ายโดย บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

วัฒนาพานิช สารานุกรม

216-220 ถนนบำรุงเมือง แขวงสารนาธร กรุงเทพมหานคร 10200
โทร. 02 222 9394 • 02 222 5371-2 FAX 02 225 6556 • 02 225 6557
email: info@wpp.co.th

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้

ประวัติศาสตร์ ม. 4-6 เล่ม 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ห้ามละเมิด ทำซ้ำ คัดแปลง และเผยแพร่

ส่วนใดส่วนหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

ผู้เรียบเรียง

สุเทพ จิตวชิร กศ.บ., กศ.ม.

มนัสวี ฐาพิสุทธิ ศศ.บ., M.A.

บุญรัตน์ รอดดา ศษ.บ.

บรรณาธิการ

สุระ ดามาพงษ์ กศ.บ., กศ.ม.

ISBN 978-974-18-5898-9

พิมพ์ที่ บริษัท โรงพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด นายเรังชัย จงพิพัฒนสุข กรรมการผู้จัดการ

สื่อการเรียนรู้ระดับ ม. ต้น ม.-ม. ปลาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

● หนังสือเรียน (สท. อนุญาต) ● แบบฝึกทักษะ ● ฉบับสมบูรณ์แบบ ● แผ่นฯ (CD)

ช่วงชั้นที่ 3

หนังสือเรียน ● แบบฝึกทักษะ ● ฉบับสมบูรณ์แบบ ● แผ่นฯ (CD) พระพุทธศาสนา ม. 1-3 รศ. ดร.จรัส พัทธมราชศักดิ์ และคณะ

หนังสือเรียน ● แบบฝึกทักษะ ● ฉบับสมบูรณ์แบบ ● แผ่นฯ (CD) หน้าที่พลเมืองฯ ม. 1-3 รศ.ดร.วัช ทันโตภาส และคณะ

หนังสือเรียน ● แบบฝึกทักษะ ● ฉบับสมบูรณ์แบบ ● แผ่นฯ (CD) เศรษฐศาสตร์ ม. 1-3 ดร.ขวัญภา สุขคร และคณะ

หนังสือเรียน ● แบบฝึกทักษะ ● ฉบับสมบูรณ์แบบ ● แผ่นฯ (CD) ประวัติศาสตร์ ม. 1-3 รศ. ดร.ไพฑูรย์ มีกุล และคณะ

หนังสือเรียน ● แบบฝึกทักษะ ● ฉบับสมบูรณ์แบบ ● แผ่นฯ (CD) ภูมิศาสตร์ ม. 1-3 ศศ.สมมด สมบูรณ์ และคณะ

ช่วงชั้นที่ 4

หนังสือเรียน ● แบบฝึกทักษะ ● ฉบับสมบูรณ์แบบ ● แผ่นฯ (CD) พระพุทธศาสนา 1 ม. 4-6 รศ. ดร.จรัส พัทธมราชศักดิ์ และคณะ

หนังสือเรียน ● แบบฝึกทักษะ ● ฉบับสมบูรณ์แบบ ● แผ่นฯ (CD) พระพุทธศาสนา 2 ม. 4-6 รศ. ดร.จรัส พัทธมราชศักดิ์ และคณะ

หนังสือเรียน ● แบบฝึกทักษะ ● ฉบับสมบูรณ์แบบ ● แผ่นฯ (CD) พระพุทธศาสนา 3 ม. 4-6 รศ. ดร.จรัส พัทธมราชศักดิ์ และคณะ

หนังสือเรียน ● แบบฝึกทักษะ ● ฉบับสมบูรณ์แบบ ● แผ่นฯ (CD) หน้าที่พลเมืองฯ ม. 4-6 เล่ม 1 รศ.ดร.วัช ทันโตภาส และคณะ

หนังสือเรียน ● แบบฝึกทักษะ ● ฉบับสมบูรณ์แบบ ● แผ่นฯ (CD) หน้าที่พลเมืองฯ ม. 4-6 เล่ม 2 รศ.ดร.วัช ทันโตภาส และคณะ

หนังสือเรียน ● แบบฝึกทักษะ ● ฉบับสมบูรณ์แบบ ● แผ่นฯ (CD) เศรษฐศาสตร์ ม. 4-6 ดร.ขวัญภา สุขคร และคณะ

หนังสือเรียน ● แบบฝึกทักษะ ● ฉบับสมบูรณ์แบบ ● แผ่นฯ (CD) ประวัติศาสตร์ ม. 4-6 เล่ม 1 รศ. ดร.ไพฑูรย์ มีกุล และคณะ

หนังสือเรียน ● แบบฝึกทักษะ ● ฉบับสมบูรณ์แบบ ● แผ่นฯ (CD) ประวัติศาสตร์ ม. 4-6 เล่ม 2 รศ. ดร.ไพฑูรย์ มีกุล และคณะ

หนังสือเรียน ● แบบฝึกทักษะ ● ฉบับสมบูรณ์แบบ ● แผ่นฯ (CD) ภูมิศาสตร์ ม. 4-6 ศศ.สมมด สมบูรณ์ และคณะ

คำนำ

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ ม. 4-6 เล่ม 1 นี้เป็นสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-Centered) ตามหลักการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม บทบาทของครูมีหน้าที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้นักเรียนประสบความสำเร็จ โดยสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้ในเชิงบูรณาการด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี นำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

การจัดทำคู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ ม.4-6 เล่ม 1 นี้ได้จัดทำตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งครอบคลุมสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ภายในเล่มได้นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายชั่วโมงตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ครูนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้สะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ยังมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการ ทำให้ทราบผลการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ของนักเรียนได้ทันที

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ ม.3 เล่มนี้นำเสนอเนื้อหาแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำชี้แจงการจัดแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยแนวทางการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้-การวัดและประเมินผล ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปีกับสาระการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ และโครงสร้างการแบ่งเวลารายชั่วโมงในการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ ได้เสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ในสื่อการเรียนรู้ สมบูรณ์แบบ และหนังสือเรียน แบ่งเป็นแผนย่อยรายชั่วโมง ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน มีองค์ประกอบครบถ้วนตามแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 เอกสาร/ความรู้เสริมสำหรับครู ประกอบด้วยแบบทดสอบต่าง ๆ และความรู้เสริมสำหรับครู ซึ่งบันทึกลงในแผ่นซีดี (CD) เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ ม. 4-6 เล่ม 1 นี้ได้ออกแบบการเรียนรู้ด้วยเทคนิคและวิธีการสอนอย่างหลากหลาย หวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของนักเรียนต่อไป

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

ตอนที่ 1 คำชี้แจงการจัดแผนการจัดการเรียนรู้	1
1. แนวทางการใช้แผนการจัดการเรียนรู้	2
2. สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้.....	5
3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design	6
4. เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้-การวัดและประเมินผล ประวัติศาสตร์.....	19
5. ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดช่วงชั้น กับสาระการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้.....	22
6. โครงสร้างการแบ่งเวลารายชั่วโมงในการจัดการเรียนรู้	25
ตอนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้	27
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เวลา ยุคสมัย และวิธีการทางประวัติศาสตร์	28
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	28
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1.....	29
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เวลา ศักราช และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์	32
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 หลักฐานและวิธีการทางประวัติศาสตร์	36
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย	40
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	40
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	41
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ถิ่นเดิมของชนชาติไทยและการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย	43
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 แคว้นตามพรลิงก์และอาณาจักรทวารวดี.....	47
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 อาณาจักรศรีวิชัย แคว้นละโว้หรือลพบุรี และแคว้นหริภุญชัย.....	51
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 รัฐไทยในดินแดนไทย	55
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	55
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	56
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 แคว้นโยนกเชียงแสน แคว้นหิรัญนครเงินยาง และแคว้นพะเยา.....	61
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 อาณาจักรล้านนาและอาณาจักรสุโขทัย	65

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 แคว้นสุพรรณภูมิและอาณาจักรอยุธยา	69
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 อาณาจักรธนบุรีและอาณาจักรรัตน โกสินทร์	72
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย	76
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	76
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	77
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย	79
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การปรับปรุงประเทศสมัยรัชกาลที่ 5	82
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	82
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	83
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 การปฏิรูปการปกครองบ้านเมือง	86
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 การเลิกระบบไพร่และการเลิกทาส.....	89
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 การเสด็จประพาสต้นและเสด็จประพาสยุโรป	92
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475	95
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	95
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 6	96
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475	98
หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 บทบาทของสตรีไทยในประวัติศาสตร์	102
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	102
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 7	103
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 บทบาทด้านการเมืองการปกครอง	106
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 บทบาทด้านเศรษฐกิจและสังคม	110
หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย	114
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	114
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 8	115
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17 วัฒนธรรมไทย	117
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18 ภูมิปัญญาไทย	121

หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันออกและวัฒนธรรมตะวันตก

ต่อสังคมไทย.....	124
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	124
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 9	125
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 19 อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันออกต่อสังคมไทย	127
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 20 อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกต่อสังคมไทย	130

หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 บุคคลสำคัญ

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	133
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 10	134
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 21 บุคคลสำคัญที่สร้างสรรค์วัฒนธรรมไทยและ ประวัติศาสตร์ไทย.....	137
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 22 บุคคลสำคัญที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย	141

ตอนที่ 3 เอกสาร/ความรู้เสริมสำหรับครู.....

ตอนที่ 3.1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดช่วงชั้น และสาระการเรียนรู้แกนกลาง.....	145
ตอนที่ 3.2 โครงการและแฟ้มสะสมผลงาน.....	149
ตอนที่ 3.3 ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้และรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง.....	154
ตอนที่ 3.4 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ประจำหน่วยการเรียนรู้.....	156
ตอนที่ 3.5 แบบทดสอบปลายภาค/ปลายปี.....	178
ตอนที่ 3.6 ใบงาน แบบบันทึก และแบบประเมิน.....	196